

اظهار نظر کارشناسی درباره:

«طرح استفساریه بند «الف» (ماده (۲) قانون تشکیل سازمان بازرسی کل کشور)»

مقدمه

سازمان بازرسی کل کشور به استناد اختیارات قانونی، خود را در رسیدگی به مصوبات شوراهای اسلامی کشور واجد صلاحیت دانسته و نسبت به برخی مصوبات شوراهای اسلامی ورود نموده است. شورای عالی استانها طی مفاد طرح پیشنهادی اظهار نموده که ترتیب و نحوه رسیدگی به تخلفات شوراهای اسلامی و اعضای آنها در مواد (۸۹) الی (۹۶) قانون تشکیلات و انتخابات شوراهای اسلامی توسط قانونگذار مشخص گردیده و معتقدند که شوراهای اسلامی در زمره نهادها و دستگاههای مشمول بازرسی سازمان بازرسی کل کشور قرار ندارد.

عنوان طرح «استفساریه بند «الف» ماده (۲) قانون سازمان بازرسی کل کشور» است، لیکن با مراجعه به متن استفساریه، مخصوصاً بخش پاسخ در نظر گرفته شده برای استفساریه مشخص می‌شود که اساساً پاسخ ارائه شده ارتباط حقوقی با بند «الف» ماده (۲) ندارد و اساساً دغدغه و نگرش حاکم بر پیشنهاد این استفساریه مرتبط با ماده قانونی مذکور نیست؛ بلکه اصل و اساس استدلالی که مبنا قرار گرفته، آن است که چون برای نظارت و رسیدگی به مصوبات و عملکرد شوراها یکسری نهادهای خاص و ترتیبات خاص در قانون شوراها پیش‌بینی شده است، لذا باید این نهاد را مستثنای از سایر سازوکارهای نظارتی از جمله سازوکار نظارتی سازمان بازرسی کل کشور قلمداد نماییم. در ادامه طرح پیشنهادی مورد بررسی و ارزیابی قرار گرفته است.

ایرادات طرح

۱. با عنایت به ماده (۱۱۳) قانون آیین‌نامه داخلی مجلس شورای اسلامی مبنی بر مطابقت عنوان و محتوای طرح‌ها، عنوان طرح با محتوای طرح آن تناسب ندارد، چراکه با مراجعه به محتوا و متن استفساریه بیشتر به نظر می‌رسد که طرح در مقام استفسار از مفاد قانون شوراها و سازوکار نظارتی پیش‌بینی شده در این قانون می‌باشد و بحث بر سر آن است که آیا این سازوکار خاص، سایر قوانین و مقررات عام نظارتی را تخصیص زده است یا خیر؟

مشخصات طرح

دوره دهم - سال سوم

شماره ثبت:

۵۱۳

شماره چاپ:

۱۲۲۵

تاریخ چاپ:

۱۳۹۷/۱۰/۸

معاونت پژوهش‌های

سیاسی - حقوقی

دفتر: مطالعات حقوقی

دفاتر فرعی:

مطالعات سیاسی

مشخصات گزارش

شماره مسلسل:

۲۴۰۱۶۳۶۵

تاریخ انتشار:

۱۳۹۷/۱۲/۱۸

۲. بدون تردید مفاد قانون شوراها و سازوکار نظارتی پیش‌بینی شده در آن از جمله بحث هیئت‌های حل اختلاف، دلالتی بر تخصیص زدن به قوانین عام و سازوکارهای عام نظارتی دیگر ندارد، چه آنکه حسب استدلالی که در این طرح مبنا قرار گرفته است، باید بگوییم نه فقط سازمان بازرسی بلکه حتی دیوان عدالت اداری نیز نباید نسبت به بررسی و ارزیابی تصمیمات و عملکرد شوراها ورود نماید. لذا به نظر می‌رسد مفاد این طرح نوعی قانون‌گذاری جدید و مغایر اصل هفتادوسوم قانون اساسی است. در واقع به موجب نظریه تفسیری شورای محترم نگهبان، مراد از تفسیر بیان مراد مقنن می‌باشد و در صورتی که استفسار موجب تضییق یا توسعه دایره شمول قانون گردد، قانونگذاری قلمداد می‌شود.

۳. قطعاً شوراهای اسلامی شهر و روستا، یک نهاد اداری و از ارکان مدیریت محلی و تمثیت امور اداری و اجرایی با تمرکز بر اقتضانات محلی می‌باشند، لذا نمی‌توانیم آنها را خارج از اطلاق عنوان اداره قلمداد نماییم. از این حیث خروج شوراهای اسلامی از دایره شمول نهادها بر اساس مقدمه توجیهی دارای ایراد می‌باشد.

۴. بر اساس بند «الف» ماده (۲) قانون سازمان بازرسی کل کشور، که در مقام تعیین ارکان و نهادهایی است که باید در قلمرو شمول نظارتی سازمان بازرسی قرار گیرند، این چنین مقرر شده است: «کلیه سازمان‌هایی که شمول این قانون نسبت به آنها مستلزم ذکر نام آنها است» که قطعاً این تصریح، شوراهای شهر و روستا را نیز در بر خواهد گرفت. لذا طرح پیشنهادی مغایر اصل یکصد و هفتاد و چهارم قانون اساسی به نظر می‌رسد.

۵. یکی از اصلی‌ترین وظایف مقامات وزارت کشور، نظارت بر تصمیمات و عملکرد شوراهای اسلامی شهر و روستا می‌باشد، لذا ورود نظارتی سازمان بازرسی کل کشور برای نظارت و بررسی تصمیمات و عملکرد شوراهای اسلامی شهر و روستا افزون بر کارکرد نظارتی اصیل این نهاد نسبت به این شوراها، می‌تواند مقدمه‌ای برای اعمال نظارت بر حسن انجام وظایف مقامات وزارت کشور در اعمال نظارت و کنترل صحیح در خصوص تصمیمات و اقدامات شوراهای اسلامی شهر و روستا قلمداد شود. لذا مفاد طرح حاضر از آن حیث که اعمال صلاحیت سازمان بازرسی کل کشور را با محدودیت مواجه می‌سازد نیز مغایر اصل یکصد و هفتاد و چهارم قانون اساسی به نظر می‌رسد.

نتیجه‌گیری

بنابر مراتب فوق، به دلیل عدم دلالت استدلال ادعایی در استفساریه نسبت به اثبات مدعای طرح شده در این طرح و نیز با توجه به مغایرت مفاد طرح با اصول هفتاد و سوم و یکصد و هفتاد و چهارم قانون اساسی، رد کلیات طرح پیشنهاد می‌گردد.